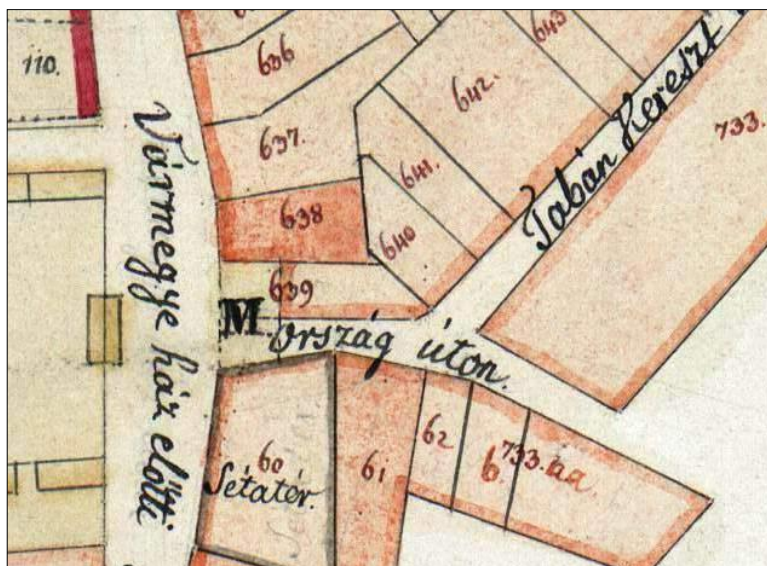
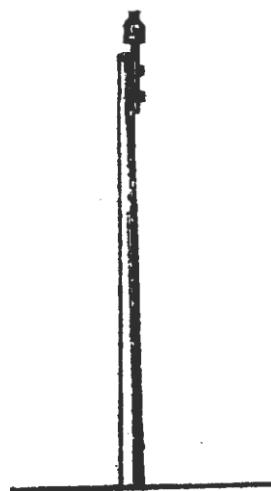

Negyedik fejezet: Az első távíró vonal

Ahhoz azonban, hogy a Pest és városunk közötti vezeték mindkét végén működhessen egy-egy távíró készülék, hatalmas vezetéképítési munkát kellett elvégezni. A távíró vezeték Pestről a magyar királyi fő távírda helyiségéből indult. A Pest–Vác–Verőce–Pozsony közötti vasútvonal mellett meglévő vezetékes távíró póznasoron Pesttől Verőcéig *meghajlított tartóvasakat, porcelán elszigetelőket* és távíró vezetékkel kellett építeni. Verőcétől Balassagyarmatig több mint ezer távírópóznát is állítani kellett, rajtuk *egyenes tartóvasak, porcelán elszigetelők* (az oszlop csúcsán) és egy távíró vezeték épült az országos főút mellett.

Vajon merre vezetett az országos főút, amelyik mellett akkoriban kiépülhetett a távíró oszlopsor a vezetékekkel?

Az 1800-as évek közepén a levélposta, sürgöny, valamint bárki, aki Pestről, Vácra, Verőcéről, Vadkertről jött, az *Ország úton* érkezett a *Vármegye ház előtti* térre.¹ Az *Ország út* neve 1850-ben már *Váci út*, majd 1880-ig *Vadkert utca*. (ma: Bajcsy-Zsilinszky Endre utca)

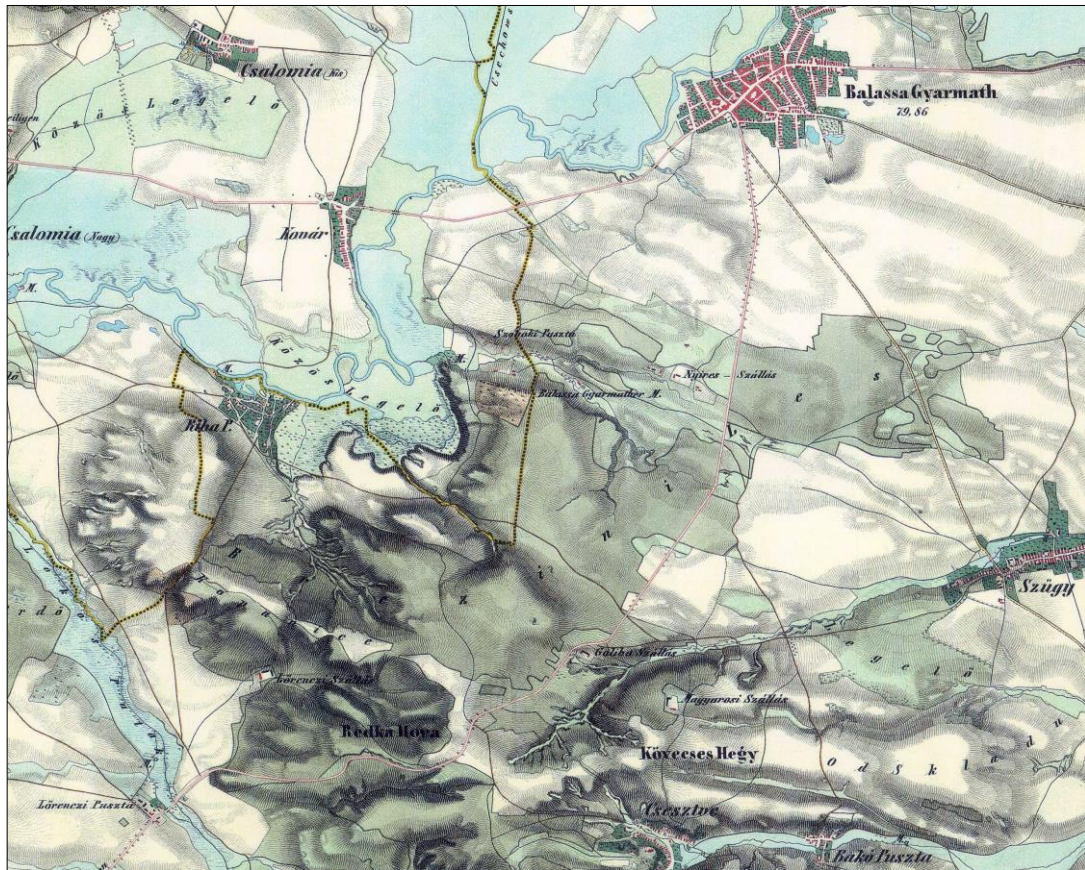
Az út nyomvonalvezetése többé-kevésbé megegyezett a mai közútéval, azonban Vácra jövet, Érsekvadkertet elhagyva, Lőrinci pusztánál annak idején a korábbi út nem kanyarodott el balra, mint ma az aszfaltút, hanem egyenesen haladt tovább. Akkoriban az állami útvonal nem Ribán (ma: Ipolyszög) keresztül haladt, mint manapság. Riba abban az időben Balassagyarmatról csak egy egyszerű földúton volt elérhető, s az útnak ott vége volt. *Falu [...] posványos és vízenyős sarokban fekvő kisebb község. [...] Népe nagyon elhagyatott, nyomorult!* – írja Ribáról Shvoy Miklós².

A II. katonai felmérés térképrészletének³ bal alsó részén látható Lőrinczi Pusztától a vékony párhuzamos vonal piros színezéssel mutatja az út vonalvezetését *Lőrinczi Pusztá – Galiba Szállás – Nyíres Szállás – Balassa Gyarmath*.

¹ Balassagyarmat belső telkeinek tulajdonjogi megoszlása 1848. S17. (Zichy család térképei) No. 115. Garamszögi János Divény uradalmi mérnök 1848-ban készített térképe. (térképrészlet)

² Shvoy Miklós (1814-1892): számvevőszéki írnok, kasznár, kataszteri becselő biztos. Kézirati munkája: Nógrád megye monographiája.

³ II. katonai felmérés, szelvény száma: Coll. XXXIII. Sect. 45. 1854 Hadtörténeti Intézet és Múzeum Térképtára

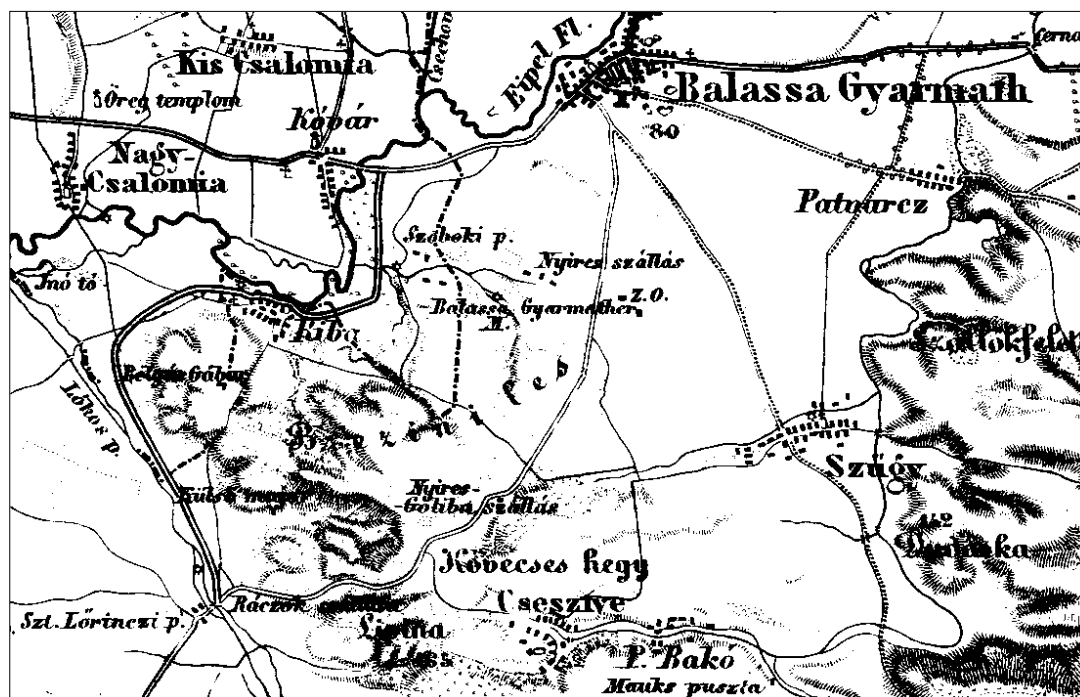
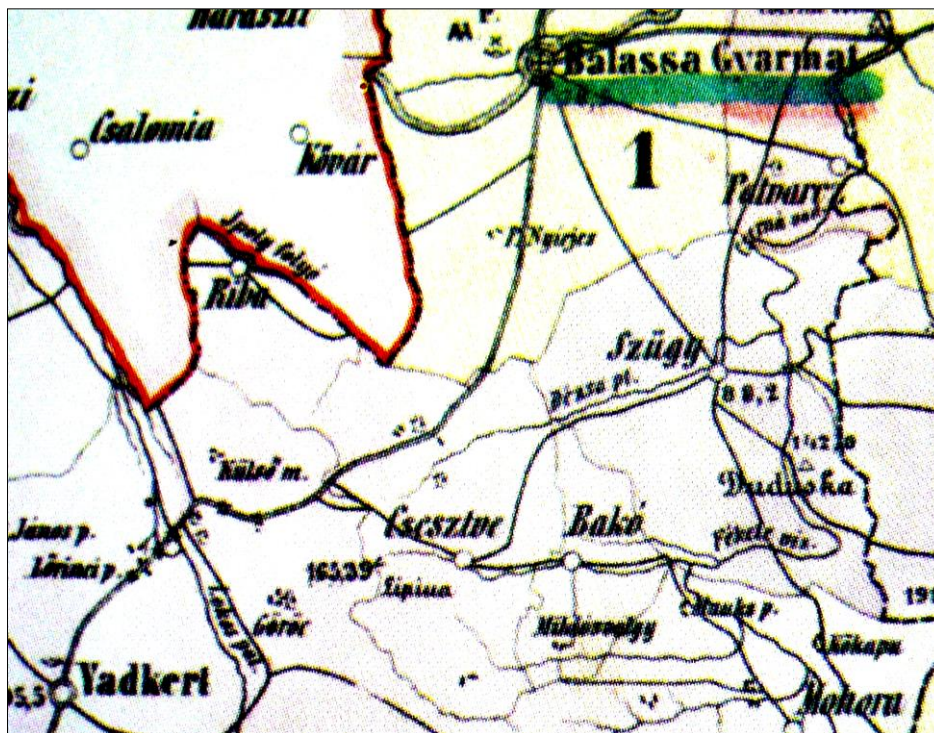
A Vác – Kassai állam útvonal, B.Gyarmat – Verőce közötti felújításáról, 1855-ben készült útfelújítási terv. A terv szerint némi kőburkolattal látták el, útpadkát, útárkot is kiképeztek a korabeli alábbi metszetrajz szerint.⁴ Így joggal feltételezhetjük, hogy a távirópóznákat (oszlopokat) az út mellett az útárkon kívül helyezték el.

⁴ MOL, S szekció

Ma, a 21. század második évtizedében *Lőrinci Puszta* és *Galiba Szállás* között földutat és erdőt találunk. (A kép az út legmagasabb pontjában készült, a távolban Érsekvadkert).⁵

Ez volt tehát a Vác–Kassai állam útvonal egy része, Verőcze–Rétság–Vadkert–Lőrinczi puszta–Galiba Szállás–Nyíres Szállás–Balassa Gyarmath. A vác–kassai állami útvonal Verőce és Balassagyarmat közötti része mellett épült ki a távíró vonal. Az alábbi térképrészleten⁶ is végigkísérhető az út a vékony zöld-fekete vonalon, a piros vonal pedig a vármegye határt jelöli.

⁵ Fotó: Balassagyarmat Klub.

⁶ OSZK, Nógrád megye átnézeti térképe. Budapest, 1870. TM 2 870 (térképrészlet)

A Magyar Királyi Mérnöki Hivatal 1869 februárjában készített útterve szerint, amelyet a műbíráló bizottság 1871 novemberében láttamozott, 1872-ben épült meg az út Lőrinci puszta és városunk között, melyen ma a 21. században is közlekedünk. A fenti térképrészlet⁷ feltünteti a régi utat Lőrinczi puszta–Ráczok szállása–Galiba szállás–Nyíres szálláson keresztül, de feltünteti a mai utat is Lőrinczi puszta–Riba (ma: Ipolyszög) településen keresztül. Az 1872-ben épült Riba és Balassagyarmat közötti útszakasz mellett, soha nem épült légvezetékes hírközlő vezeték.

⁷ Balassagyarmat és környékének térképe. Szelv. sz. : G. 5. Bécs, 1872. (térképrészlet)